

अतिवृष्टी व पूर परिस्थितीत
करावयाच्या उपाययोजनांसाठी जिल्हा
योजनेतून खर्च करणेबाबत.

**महाराष्ट्र शासन
नियोजन विभाग**

शासन निर्णय क्रमांक: डिएपी-१०१३/प्र.क्र.३४७/का.१४८१

हुतात्मा राजगुरु चौक, मादाम काम मार्ग,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२
तारीख: १२ ऑगस्ट, २०१३

प्रस्तावना -

राज्यामध्ये काही जिल्ह्यांमध्ये अतिवृष्टी व पूरपरिस्थिती उदभवलेली असल्यामुळे शासनाच्या विविध प्रशासकीय विभागांकडून उपाययोजना करण्यात येत आहेत. तसेच केंद्र/राज्य आपत्ती निवारण निधीतूनही अशा बाबींवर खर्च करण्यात येत आहे. मात्र याबाबींपैकी काही बाबींसाठी राज्यशासनाकडून तातडीने निधी उपलब्ध होत नसल्यास, किंवा योजना राबविण्यासाठी मंजूरी मिळण्यामध्ये अडचणी येत असल्यास, अशा बाबींसाठी जिल्हा नियोजन समितीच्या अधिनस्त असलेल्या जिल्हा वार्षिक योजनेचा निधी अशा तातडीच्या उपाययोजनांसाठी खर्च करण्यास अनुज्ञेय करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय -

संबंधित प्रशासकिय विभागाकडून करण्यात येणाऱ्या उपाययोजनांसाठी काही वेळा तातडीने निधी उपलब्ध होत नाही किंवा आवश्यक ती मान्यता त्वरीत मिळत नसल्यास अशा अडचणीच्या परिस्थितीत, जिल्हा नियोजन समितीच्या अधिनस्त असलेल्या सर्वसाधारण जिल्हा योजनेतून खालील उपाययोजनांवर जिल्हा योजनेतून खर्च करता येईल:-

- १) आपत्कालीन परिस्थितीतील लोकांचा शोध घेणे/त्यांची सुटका करणे, प्रत्यक्ष/अपेक्षित आपत्तीग्रस्त लोकांचे स्थलांतर करणे.
- २) तात्काळ मदत पुरविण्यासाठी बोट भाड्याने घेणे.
- ३) आपत्कालीन परिस्थितीत सापडलेल्या/स्थलांतरीत करण्यात आलेल्या व्यक्तींची मदत कॅम्पमध्ये तात्पुरती निवासव्यवस्था करणे, त्यांना अन्न, कपडे, वैद्यकीय सुविधा इ. उपलब्ध करून देणे.
- ४) जीवनावश्यक वस्तुंचा हवेतून पुरवठा करणे.
- ५) ग्रामीण व नागरी भागात पिण्याच्या पाण्याची तात्काळ व्यवस्था करणे.

- ६) सार्वजनिक जागांवरील घनकचरा काढणे.
 - ७) आपत्तीग्रस्त ठिकाणांतील अतिवृष्टीमुळे साचलेले पाणी काढून टाकण्यासाठी उपाययोजना करणे.
 - ८) मृत व्यक्तींची/प्राण्यांची विल्हेवाट लावणे.
 - ९) प्राण्याच्या छावणीमध्ये वैरण, खाद्य, पाणी व औषध पुरवठा करणे.
 - १०) छावणीबाहेरील जनावरांसाठी चाऱ्याची वाहतूक करणे/चाराडेपो उघडणे.
 - ११) मत्स्यव्यावसायिकांना बोटीच्या, जाळ्यांच्या, अन्य साहित्याच्या दुरुस्तीसाठी/ बदलण्यासाठी मदत देणे.
 - १२) मत्स्य तलावांसाठी मदत.
 - १३) आपदग्रस्त भागात तात्काळ विद्युत पुरवठा सुरु करणे.
 - १४) ग्रामीण कारागीरांना खराब झालेल्या हत्यारांऐवजी नविन हत्यारे घेण्यासाठी मदत व त्यांच्या कच्च्या/तयार झालेल्या मालासाठी नुकसान भरपाई देणे.
 - १५) नळ पाणी पुरवठा योजनेच्या नळ वितरण व्यवस्थेची दुरुस्ती/पाणी पुरवठ्याच्या विद्युतपंपाची/टाक्यांची दुरुस्ती, हातपंपाची व क्षतीग्रस्त प्लॅटफॉर्मची दुरुस्ती करणे, पाणी पुरवठा विहिरीची दुरुस्ती व गाळ काढणे.
 - १६) अतिवृष्टी व पुरामुळे नुकसान झालेल्या रस्ते, पुल व साकवांची विशेष दुरुस्ती.
 - १७) अतिवृष्टी व पुरामुळे नुकसान झालेल्या माजी मालगुजारी व २५० हे. पेक्षा कमी क्षमतेच्या लघुपाटबंधारे तलावांची विशेष दुरुस्ती.
 - १८) प्राथमिक आरोग्य केंद्र/उपकेंद्र, ग्रामीण रुग्णालये व अन्य शासकीय रुग्णालये/दवाखाने यांना जोडणारे रस्ते, त्यांच्या इमारती व विद्युत पुरवठ्यासंबंधीत सर्व बाबींची दुरुस्ती.
 - १९) गावांतर्गत रस्ते/रस्त्यांवरील दिवाबत्ती/गटार व सांडपाणी व्यवस्था इ. बाबींची दुरुस्ती.
 - २०) प्राथमिक शाळा, अंगणवाडी, सामाजिक सभागृहे, ग्रामपंचायतीच्या इमारती इ. बाबींची तात्पुरती दुरुस्ती.
 - २१) पुर प्रभावित शहर व गावांमध्ये संरक्षण भिंत बांधणे.
 - २२) महात्मा फुले जलभूमी अभियानांतर्गत नाल्यांचे खोलीकरण (मशीनरी व ड्रेझर वापरून).
२. जिल्हा योजनेतून अतिवृष्टीची परिस्थितीत करावयाच्या उपरोक्त उपाययोजनांवर खर्च करताना खालील सुचनांचे पालन करण्यात यावे:-

- १) सदरच्या योजना राज्य शासनाने अतिवृष्टी व पूर परिस्थिती म्हणून घोषित केलेल्या भागात दिनांक १ जून, २०१३ ते ३० नोव्हेंबर, २०१३ या कालावधीत राबविण्यात यावा.
 - २) नियमित राज्य योजनेतर्गत निधी उपलब्ध असल्यास, जिल्हा योजनेचा निधी खर्च करण्यात येऊ नये.
 - ३) सर्वसाधारण जिल्हा योजनेच्या सन २०१३-१४ च्या मंजूर नियतव्ययाच्या १५% च्या मर्यादेत अतिवृष्टी व पूर परिस्थितीत करावयाच्या उपाययोजनांवर खर्च करता येईल.
 - ४) सन २०१३-१४ च्या जिल्हा योजनेतर्गत असणारी बचत प्राथम्याने अतिवृष्टी व पूर परिस्थितीत करावयाच्या कामांसाठी वळती करावी. त्यानंतर केंद्र पुरस्कृत योजना वगळून, अन्य योजनांमध्ये झालेला खर्च व उर्वरीत निधीची आवश्यकता विचारांत घेवून, प्रत्येक योजनेवरील तरतुदीत कपात करून, उर्वरीत आवश्यक निधी उपलब्ध करून देण्यात यावा. अतिवृष्टी व पूर परिस्थितीत करावयाच्या कामांसाठी निधी वळता करताना गाभा/ बिगर गाभाक्षेत्र असे बंधन राहणार नाही.
 - ५) अतिवृष्टी व पूर परिस्थितीत करावयाच्या कामाच्या गावनिहाय/कामनिहाय आराखडयास जिल्हा नियोजन समितीची मंजूरी घेणे आवश्यक राहिल. परंतु अध्यक्षाच्या पुर्वपरवानगीने तातडीच्या बाबीवरील खर्च “लहान गटाच्या” मान्यतेने करण्यास शासनाची हरकत राहणार नाही. मात्र लहान गटाने घेतलेल्या निर्णयाची माहिती जिल्हा नियोजन समितीच्या पुढील बैठकीत ठेवून, त्यास जिल्हा नियोजन समितीची कार्योत्तर मान्यता घेण्यात यावी.
 - ६) परिच्छेद (१) मधील योजनांच्या मंजूरीसाठी केंद्र/राज्यस्तरीय योजनांसाठी जे नियम/निकष/अटी व शर्ती लागू आहेत, तेच नियम/निकष/अटी व शर्ती जिल्हा निधीतून मंजूर करावयाच्या वरील कामांसाठी लागू राहतील.
 - ७) जिल्हा योजनेप्रमाणे अतिवृष्टी व पूर परिस्थितीत करावयाच्या उपाययोजनांसंबंधीच्या कामांना प्रशासकिय मान्यता देण्याचे अधिकार जिल्हाधिकारी यांना राहतील.
३. अतिवृष्टी व पूर परिस्थितीत करावयाच्या उपाययोजनांवरील करण्यात येणारा खर्च, “इतर जिल्हा योजना” या लेखाशिर्षातून भागविण्यात यावा. अतिवृष्टी व पूर परिस्थितीत करावयाच्या उपाययोजनांवर करण्यात येणारा खर्च (१५%) हा विहित मर्यादेतच करण्यात यावा आणि त्यांचा स्वतंत्र हिशोब/लेख ठेवण्यात यावेत. कोणत्याही परिस्थितीत, या बाबींवरील खर्च अनुज्ञेय मर्यादेपेक्षा जादा होणार नाही याची खबरदारी घ्यावी.
४. अतिवृष्टी व पूर परिस्थितीत करावयाच्या उपाययोजनांवर होणारा योजनानिहाय खर्चाचा अहवाल जिल्हाधिकारी यांनी प्रत्येक महिन्याच्या १० तारखेपर्यंत नियोजन विभाग, मदत व पुनर्वसन विभाग आणि अन्य संबंधित विभाग यांना पाठवावा.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१३०८१२१४२८३९७६१६ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(अ. कृ. जगताप)

सह सचिव, महाराष्ट्र शासन.

प्रत,

१. मा.राज्यपालांचे सचिव,
२. मा. मुख्यमंत्र्यांचे अपर मुख्य सचिव,
३. मा. उपमुख्यमंत्र्यांचे सचिव,
४. सर्व मंत्री/राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव,
५. कार्याध्यक्ष, राज्य नियोजन मंडळ, नवीन प्रशासकीय भवन, मंत्रालयासमोर, मुंबई,
६. मा.मुख्य सचिव,
७. सर्व अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव,
८. सदस्य-सचिव, उर्वरीत महाराष्ट्र वैधानिक विकास मंडळ, नविन प्रशासकीय इमारत, १८ वा मजला, मुंबई,
९. सदस्य-सचिव, मराठवाडा वैधानिक विकास मंडळ, नविन प्रशासकीय इमारत, जिल्हाधिकारी कार्यालय कम्पाऊंड, तळमजला, औरंगाबाद,
१०. सदस्य-सचिव, विदर्भ वैधानिक विकास मंडळ, बी-२३/१, साऊथ अंबाझरी मार्ग, अंध विद्यालया जवळ, नागपूर,
११. सर्व मंत्रालयीन प्रशासकीय विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
१२. सर्व विभागीय आयुक्त,
१३. सर्व जिल्हाधिकारी,
१४. नियोजन विभागातील सर्व सहसचिव/उपसचिव,
१५. सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद,
१६. संचालक, अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, मुंबई,
१७. सर्व उपायुक्त (नियोजन), विभागीय आयुक्त कार्यालय,
१८. सर्व जिल्हा नियोजन अधिकारी, जिल्हाधिकारी कार्यालय,
१९. कक्ष अधिकारी, का.१४८१/का.१४८१-अ, नियोजन विभाग,
२०. निवड नस्ती (का-१४८१), नियोजन विभाग.